

Complexnummer: 519850

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Vaalsbroek

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

519852, 519855, 519863, 519864, 519865, 519878, 519879

Woonplaats

Vaals

Gemeente

Vaals

Provincie

Limburg

Locatie van het hoofdobject

Vaalsbroek 5, 6291 NH te Vaals

Complexomschrijving

Omschrijving complex:

De historische buitenplaats Vaalsbroek ligt 2 km. ten westen van Vaals aan de zuidkant van de weg van Vaals naar het gehucht Raren, de Epenerbaan; het in de jaren zestig van de 18e eeuw "aus einem Gusz" rond de hoofdas gestichte complex bestaat uit een streng symmetrisch hoofdgebouw met dienstvleugels rond een binnenplaats en een achter het gebouw gelegen geaccidenteerd park in overgangsstijl, waarin stromend en spiegelend water een grote rol speelt; in hoofdlijnen is het complex gaaf bewaard gebleven; buiten de eigenlijke parkaanleg bevinden zich nog een mausoleum, een watermolen met grote molenvijver, een oude vakwerkschuur, hekken en enkele tuinornamenten. Enkele weidepercelen en een nieuw ingeplante boomgaard zijn als buffers in de bescherming opgenomen; het complex wordt omgeven door erven en landerijen van derden. De historische buitenplaats Vaalsbroek bestaat uit de volgende onderdelen: KASTEEL (1), PARKAANLEG (2), MAUSOLEUM (3), WATERMOLEN (4), VAKWERKSCHUUR (5), HEKKEN (6) en TUINORNAMENTEN (7).

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding der onderdelen aangegeven.

Waardering

De historische buitenplaats Vaalsbroek is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege het vrij unieke gegeven, dat het hier een park betreft, dat op een relatief klein terrein met grote hoogteverschillen aangelegd is in een overgangsstijl tussen Barok en landschapsstijl; het totaal van kasteel en parkaanleg is gaaf bewaard gebleven.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519852

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82661/22

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Vaals	Vaals	Limburg

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Vaals	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vaals	H			788

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 1:

KASTEEL, in 1761 door Joseph Moretti gebouwd voor Leonard Lamberts van Cortenbach; streng symmetrisch witgeschilderd bakstenen gebouw op U-plattegrond; hoofd vleugel op rechthoekige plattegrond onder uitzwenkend schilddak met leidekking en twee nokschoorstenen en in het midden een dakruiter met tentdakje, uurwerk en een bazuinende engel als windvaan; twee verdiepingen op hoog onderhuis; ingangspartij met bordes en tweezijdige trapopgangen met tussenbordessen; leuningen van rijk smeedwerk; ter weerszijden rechthoekige hardstenen fonteinbakken waarboven -in de bordeswand- ijzeren spuwers in rozetvorm; voorgevel van vijf traveeën; vensters met hardstenen omlijsting en meerruitsramen; boven de hoofdingang met segmentboogvormig bovenkalf een smeedijzeren balcon; vier dakkapellen, waarvan twee in de vorm van een oeil-de-boeuf. Achtergevel (parkzijde) van zeven traveeën; vensters met hardstenen omlijsting, 10-lichtsramen en luiken; in middelste travee balcon met smeedijzeren hek op Toscaanse zuilen voor de tuindeur met roedeverdeling; het hele gebouw heeft onder de goot een dubbele tandlijst, zo ook de beide zijvleugels; over de verticale helft van de korte gevels van de zijvleugels sluiten deze aan op het hoofdgebouw, met de nok juist onder de daklijst; vleugels op rechthoekige plattegrond; twee verdiepingen onder schilddak met leien; ong. in het midden van de cour-gevels een poortdoorgang; verder deuren en 8-lichtvensters met hardstenen omlijstingen.

Waardering

KASTEEL van algemeen belang

- vanwege de ouderdom

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de gaaf bewaard gebleven streng-symmetrische architectuur
- als centrum van de parkaanleg

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Monumentnummer*: 519855

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82660/199

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Vaals	Vaals	Limburg

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Vaals	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vaals	H			789
Vaals	H			353
Vaals	H			357
Vaals	H			371
Vaals	H			367
Vaals	H			354
Vaals	H			369
Vaals	H			790
Vaals	H			388
Vaals	H			360
Vaals	H			370
Vaals	H			788
Vaals	H			361

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2:

PARKAANLEG, XVIII-c; aanleg in gemengde stijl: rond het nog uit de barok stammende element van de lange hoofdas is een parkaanleg in de vroege landschapstijl gecomponeerd met een intensief net van slingerpaden; het park ligt achter (zuidwest) en -in zuidelijke richting - schuin achter het kasteel; aan de voorzijde van het kasteel ligt -in de hoofdas- alleen de oprijlaan, die voorzien is van nieuwe laanbomen en bestrating; vanuit het kasteel gezien loopt het park, enigszins in een dal liggend, op in zuidwestelijke richting; in dit dal lopen enkele min of meer evenwijdige smalle beekjes, die de ronde vijvers voeden;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De hoofdas bestaat uit een vrij brede laan, die pas op enige afstand van het kasteel begint; van de originele beplanting van dubbele rijen tamme kastanjes zijn nog enkele zeer monumentale exemplaren over! Direct achter het kasteel ligt in de as een grote ronde vijver in een grasveld, waarin het kasteel zich spiegelt; ter weerszijden staan -langs het rondgaande pad - twee identieke 18e eeuwse sokkels (zie onder 7); verdergaand langs de as (en aldus langzaam naar boven lopend) komen we rechts een kleine cascade van drie boven elkaar geplaatste bakken tegen (zie onder 7); de tegenhanger, die ter linker zijde verwacht zou worden, ontbreekt; verder naar boven liggen -symmetrisch ter weerszijden van de as - nog twee ronde vijvers; de as heeft geen duidelijk eindpunt; de parkdelen ter weerszijden van de as bestaan voornamelijk uit glooiende gazons met slingerpaden en nauwelijks zichtbare waterstroompjes, waartussen solitaire, boom- en heestergroepen, waaronder rhododendrons; in de zuidoostelijke parkstrook ligt het restant van een kleine oude boomgaard; ten oosten van het kasteel liggen, juist buiten de eigenlijke parkaanleg, twee rechthoekige molenvijvers, waarvan één zeer grote; deze is omgeven door lage dijkjes, op de zuidelijke waarvan een oude eikenlaan staat; de nieuw ingeplante boomgaard en de weidepercelen ten zuiden en oosten van het kasteel, waarin het mausoleum staat (zie onder 3), zijn als landschappelijk-visuele buffers in het beschermde complex opgenomen.

Waardering

PARKAANLEG van algemeen belang

- vanwege de ouderdom
- vanwege de bijzondere en oorspronkelijke parkaanleg in de gemengde stijl
- vanwege het feit dat de aanleg in hoofdvorm zeer goed bewaard gebleven is
- vanwege de hoge landschappelijk-visuele kwaliteit, die voornamelijk voortkomt uit de geaccidenteerdheid van het terrein

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519863

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82659/165

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vaals Vaals Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vaals

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vaals H 788

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3:

MAUSOLEUM van de familie Von Clermont, XVIII-c; in een weiland ten zuiden van het kasteel, door een smal pad met het park verbonden; bakstenen gebouw op vierkante plattegrond onder tentdak met leidekking; voorzijde (noord) in neo-classicistische stijl uitgevoerd in natuursteen: vier geblokte pilasters verdelen de gevel in drie openingen met boogvormige beëindiging; boven de middelste, die de ingang is, een driehoeksfronton met in hoogrelief uitgevoerd wapen; de linker en rechter opening zijn halfronde nissen, waarin vierkante vazen/urnen in L. XVI-stijl; aan de achterzijde is een vierkante altaar-uitbouw onder schilddak met lei; het mausoleum is omgeven door een meidoornheg, die aan de voorzijde onderbroken is door een toegangshek (zie onder 6).

Waardering

MAUSOLEUM van algemeen belang

- vanwege de ouderdom
- vanwege de bijzondere architectuur en ligging in het landschap
- vanwege de uniciteit en specifieke functie

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519864

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82659/182

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vaals Vaals Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vaals

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vaals H 388

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4:

WATERMOLEN, XVIII-c; ten noordoosten van het kasteel naast de oprijlaan en de grote molenvijver; witgeschilderd bakstenen gebouw van twee bouwlagen op rechthoekige plattegrond; zadeldak met grijze pannen; de zuidkant van de westgevel is uitgebouwd onder een mansarde kap; hier tegenaan staat een lagere aanbouw onder flauwhellend zadeldak met een hoge vierkante bakstenen schoorsteen; ramen en deuren van het hoofddeel hebben segmentboogomlijstingen van Naamse steen; ramen met 6-lichtsvensters.

Waardering

WATERMOLEN van algemeen belang

- vanwege de ouderdom

- als wezenlijk cultuurhistorisch en -indertijd- functioneel onderdeel van het historische complex

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519865

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82659/133

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vaals Vaals Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vaals

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vaals H 788

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5:

VAKWERKSCHUUR, XVIII; direct ten westen van het kasteel aan de Epenerbaan; witgepleisterd vakwerkgebouw van één bouwlaag onder zadeldak met grijze pannen op rechthoekige plattegrond; thans in gebruik als woonhuis; derhalve zijn in de loop der tijd veranderingen in deur- en raamopeningen gemaakt.

Waardering

VAKWERKSCHUUR van algemeen belang

- vanwege de ouderdom
- vanwege de vrij bijzondere vakwerkarchitectuur
- als cultuurhistorisch en -indertijd- functioneel onderdeel van het historische complex

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519878

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82662/189

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vaals Vaals Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Vaals

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Vaals H 788

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 6:

HEKKEN; er zijn 3 hekken, alle XVIII-c:

a. inrijhek aan het begin van de oprijlaan: twee witgeverfde geblokte bakstenen kruispijlers; basement en dekplaten met eikelvormige bekroning in natuursteen; hekvleugels ontbreken; aan de voet afgeronde natuurstenen schamppalen

b. tweede inrijhek, tevens afsluiting van het binnenplein tussen de kasteelvleugels: stel vierkante geblokte natuurstenen pijlers met eivormige bekroning op dekplaat met rijke kroonlijst; aan de voet ronde schamppalen; nieuwe metalen hekvleugels; de pijlers zijn via lage kwartronde witgeschilderde bakstenen muren met de kasteelvleugels verbonden; het metalen hekwerk op de muren is nieuw

c. toegangshek tot het mausoleum: vierkante geblokte natuurstenen pijlers met eenvoudige dekplaat; hekvleugels van rijk smeedijzer met o.a. voluutvormige versieringen

Waardering

HEKKEN van algemeen belang

- vanwege de ouderdom

- als wezenlijke functionele en cultuurhistorische onderdelen van het complex

- vanwege de ornamentele waarden

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 519879

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82662/197

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Vaals	Vaals	Limburg

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Vaals	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vaals	H			788

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 7:

TUINORNAMENTEN, te weten:

a. stel voetstukken ter weerszijden van de ronde vijver achter het kasteel: forse vierkante hardstenen sokkels, XVIII; schacht met reliëfversiering in L. XIV-vormen, naar beneden uitzwenkend, op kussenvormig basement; schacht afgedekt met (te) grote, (wellicht) niet originele dekplaat

b. voetstuk achter in het park direct naast de as, XVIII-d; vierkante hardstenen sokkel; op de schacht, in hoogreliëf, eenvoudige vlakversiering in L. XVI-vormen

c. ijzeren hekwerk, direct ten oosten van het kasteel, nabij de kleine molenvijver; het betreft een smeedijzeren hekwerk van rond 1900, dat eertijds als ornament op de in as achter de ronde vijver gelegen ijskelder stond; deze ijskelder is verdwenen.

Waardering

TUINORNAMENTEN van algemeen belang

- vanwege de ouderdom

- vanwege de cultuurhistorische en ornamentele waarden

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
-----------------------	---------------------	----------------

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Tuin, park en plantsoen